

Att läsa runt omkring litteraturen

Magnus Persson

Disposition

- Omkringläsning – ett litterärt exempel
- Litteraturteorins och litteraturdidaktikens reducering av läspraktikerna
- Omkringläsningspraktiker: 4 exempel
- Några implikationer för litteraturundervisningen och litteraturdidaktiken

Omkringläsning – ett litterärt exempel

”Du skall just börja läsa Italo Calvinos nya roman *Om en vinternatt en resande*. Slappna av. Koncentrera dig. Avlägsna alla ovidkommande tankar. Låt världen omkring dig flyta ut i något obestämt. Det är bäst du stänger dörren; teven står alltid på därinne. Säg genast till de andra: Nej, jag vill inte titta på tv!” Höj rösten, annars hör de dig inte: ”Jag håller på och läser! Jag vill inte bli störd!” [...] Inga bekvämast möjliga ställning: sittande, halvliggande, hopkrupen, liggande. Liggande på rygg, på sida, på mage. I en fåtölj, en soffa, en gungstol, en vilstol, på en pöl. I en hängmatta om du har någon. På sängen, naturligtvis eller i den. Du kan också ställa dig på huvudet, i yogaposition. Med upp och nedvänd bok, förstås.” (Calvino 1999, s. 7).

Kritisk läsning

- Koncentrerad läsning
- Ensam tyst läsning av tryckt text
- Negativ till uppslukande läsning
- Skeptisk till njutning och kroppsliga aspekter
- Hårt arbete och skrivande

Nyare svensk litteraturredidaktik

- Omkringläsningen relativt osynlig
- Undantag: undersökningar riktade mot de yngre barnen (t ex Fast 2007)

Skönlitterära omkringläsningsteoretiker

”Skulle det, under alla omständigheter, inte vara lämpligt att undersöka dessa läsningens omgivningar: att läsa är inte bara att läsa en text, att dechiffrera tecken, att vandra av och an längs raderna, färdas genom en innebörd; det rör sig inte bara om en abstrakt gemenskap mellan författare och läsare, ett mystiskt bröllop mellan Idén och Örat. Nej, det är samtidigt ljudet från tunnelbanan eller en krängande järnvägsvagn, eller solens hetta på en strand och skriken från barn som leker lite längre bort, eller förnimmelsen av varmt vatten i badkaret, eller väntan på sömnen ...” (Perec 2007, s. 18)

Omkringläsningspraktiker

- Stockholm läser
- Retrobiblioteket
- Shoppinggallerian Emporia
- Författarkryssningar

Stockholm läser

”Fem böcker, fyra dansare och en skådespelare – boktips som du aldrig sett dem förut! Under Stockholms kulturfestival ges en unik möjlighet att se fem Stockholm läser-böcker tolkade som dans. Det blir ett helt nytt koncept där dansare i samspel med en skådespelare tolkar delar av böckerna. Dansarna har specifika dansstilar i bagaget såsom flamenco, modern/balet, salsa, house och vogue. Böckerna som tolkas är “Ett öga rött”, “En dåres försvarstal”, “Var det bra så?”, “Mina drömmars stad” och “Doktor Glas”. (Stockholms stadsbibliotek 2013)

“The multiple mediation of the text through various kinds of formal performance by authors and experts, theatrical, cinematic and visual art adaptations, visits to the built or natural environment, and other participants may, of course, add to or alter an individual reader’s interpretation of the selected book. But it is the emotional connections and social intimacies that these multiple mediations make possible that intensifies the pleasures of learning about the world of the text.” (Fuller & Rehberg Sedo 2013, s. 243)

Retrobibliotek

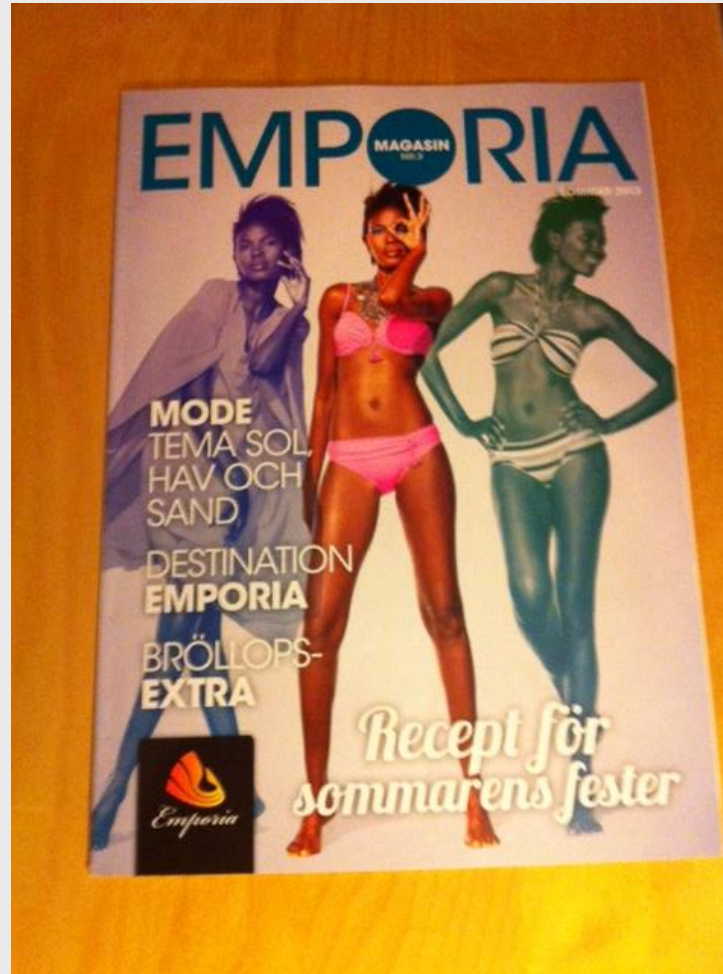
”Hur då Retrobibliotek? Plötsligt dyker ordet retro upp överallt, i klädmode, i musik, i inredning, och egentillverkade Loppisskyltar längs med vägarna är nästan vanligare idag än både glassgubbar och hamburgar-M [...] Och nu ett retrobibliotek alltså. Vi tror att vurmen för en tidsepok även ger lust att ta del av de idéer, strömningar, litterära trender och författarskap som rörde sig i tiden. Problemet idag är att det är svårt för en 50-talsfantast att veta var man ska börja leta i ett stort bokmagasin med döda författare i alfabetisk ordning. Vi ska göra det lättare att hitta pärlorna från morfars bibliotek genom att placera dem i sitt sammanhang, i 50-talshyllan bland andra böcker från samma tid. Och självklart står både 50-talsfåtöljen där under läslampan från samma tid. Och vad mer – ett bokomslag från 50-talet kan rentav vara vackrare än en vas.” (Frid 2012)

När modernismen och marxismen kom till gallerian

FÄRGGRAFIK

Grönska och krigsgjott är två tender som möts i en härlig sommarbomb!
Starka färger oft ses med antingen som accent eller entrénot.

1. Papperstas, 120 kr. 2. Skapellinor, 100 kr. 3. Koffert, 150 kr. 4. Skapellinor, 100 kr. 5. Skapellinor, 100 kr. 6. Skapellinor, 100 kr. 7. Skapellinor, 100 kr. 8. Skapellinor, 100 kr. 9. Skapellinor, 100 kr. 10. Skapellinor, 100 kr.

11. Skapellinor, 100 kr. 12. Skapellinor, 100 kr. 13. Skapellinor, 100 kr. 14. Skapellinor, 100 kr. 15. Skapellinor, 100 kr. 16. Skapellinor, 100 kr. 17. Skapellinor, 100 kr. 18. Skapellinor, 100 kr. 19. Skapellinor, 100 kr. 20. Skapellinor, 100 kr.

MALMÖ HÖGSKOLA

Författarkryssningar

Är det här det är litteraturfest?

- "[O]rganized events incorporate some of the visual spectacle and emotional thrills more usually associated with consuming nonprint media" (Fuller & Rehberg Sedo 2013, s. 208).
- "[I]f you are listening to what people are saying, they will explain at length how and why they are deeply *attached, moved, affected* by the works of art which 'make them' feel things. Impossible! Forbidden! To be affected is supposed to be mere affectation" (Latour 2005, s. 236).

Några implikationer för litteraturundervisningen och litteraturredaktiken

- Allt är inte elände
- Omkringläsande praktiker som inspirationskällor
- Läsning = en medieupplevelse
- Synliga relationer och associationer i läspraktikerna
- Kritisk närhet

